

FINANSUTSKOTTETS BETÄNKANDE 38/2003 rd

Regeringens proposition med förslag till lag om ändring av mervärdesskattelagen

Lagmotion med förslag till lag om ändring av 3 § lagen om skattelättnader för gravt handi- kappade företagare

INLEDNING

Remiss

Riksdagen remitterade den 18 november 2003 en proposition med förslag till lag om ändring av mervärdesskattelagen (RP 135/2003 rd) till finansutskottet för beredning.

Lagmotioner

I samband med propositionen har utskottet behandlat följande lagmotioner:

- LM 12/2003 rd — Leena Harkimo /saml m.fl.: Lag om ändring av 3 § mervärdesskattelagen (remitterad 21.5.2003)
- LM 155/2003 rd — Jari Koskinen /saml m.fl.: Lag om ändring av 3 § lagen om skattelättnader för gravt handikappade företagare (remitterad 2.12.2003)

Beredning i delegation

Ärendet har beretts i finansutskottets skattedelegation.

Sakkunniga

Skattedelegationen har hört

- lagstiftningsråd Tommi Parkkola, finansministeriet

- överinspektör Soili Sinisalo, Skattestyrelsen
- EM Karri Nieminen, Bokföringsbyråernas Förbund
- professor Kyösti Pietola, Forskningscentralen för jordbruk och livsmedelsekonomi
- forskare Jussi Leppänen, Skogsforskningsinstitutet
- socialsekreterare Terttu Manelius, Invalidförbundet rf, även som representant för De synskadades Centralförbund
- direktör Timo Sipilä, Centralförbundet för lant- och skogsbruksproducenter MTK rf
- jordbruksekonom Perttu Pyykkönen, Pellerovo Ekonomiska Forskningsinstitut PTT
- biträdande direktör Matti Viialainen, Finlands Fackförbunds Centralorganisation FFC rf
- generalsekreterare Tuomo Sirkiä, Finlands Arkitektförbund SAFA rf
- verksamhetsledare Jouni Korhonen, Suomen Hiusyrittäjät ry
- jurist Juha-Pekka Huovinen, Skattebetalarnas Centralförbund
- ordförande Inkeri Juurikkala-Sirviö, Pääkaupunkiseudun metsänomistajat.

Skriftligt utlåtande har inkommit från finansministeriet, Företagarna i Finland rf och Forskningscentralen för jordbruk och livsmedelsekonomi.

PROPOSITIONEN OCH LAGMOTIONERNA

Propositionen

I propositionen föreslås att mervärdesskattelagen ändras så att man inför en skattelättnad i anslutning till den nedre gränsen för skattskyldighet, vilken i lagen anges i euro. Lättnaden minskar gradvis när omsättningen ökar, vilket innebär att den slutliga skatt som ska redovisas så småningom kommer att motsvara skattens fulla belopp. Skatten ska enligt förslaget uppgå till fullt belopp när den årliga omsättningen är 20 000 euro. Den omsättning som lättnaden baserar sig på och som anger den nedre gränsen för skattskyldigheten ska beräknas för räkenskapsperioden. Lättnaden gäller såväl fysiska som juridiska personer. Lättnaden gäller inte bl.a. skogsbruk och vissa överlåtelse av nyttjanderätt till en fastighet. De skattskyldiga som redovisar sin mervärdesskatt månatligen får lättnaden genom återbäring i efterskott efter räkenskapsperiodens utgång. De skattskyldiga som redovisar sin skatt årligen avdrar lättnaden från

den skatt som ska redovisas för skatteperioden. Dessutom föreslås i propositionen att mervärdesskattelagen ändras så att de nedre gränserna för beskattning av eget bruk av tjänster som avser fastighetsinnehav och själv utförda byggtjänster höjs från 30 500 euro till 35 000 euro.

Propositionen hänför sig till budgetpropositionen för 2004 och avses bli behandlad i samband med den.

Lagen avses träda i kraft den 1 januari 2004.

Lagmotionerna

I lagmotion LM 12/2003 rd föreslås att moms- lagstiftningen ändras så att företag och yrkesutövare som bedriver småskalig affärsverksamhet ska kunna göra ett gradvis minskande grundavdrag på mervärdesskatten.

I lagmotion LM 155/2003 rd föreslås att giltighetstiden för lagen om skattelättnader för gravt handikappade förlängs med ett år.

UTSKOTTETS ÖVERVÄGANDEN

Allmän motivering

Utskottet tillstyrker lagförslaget men med följande ändringar och anmärkningar.

Vid utfrågningen av de sakkunniga var inställningen över lag positiv till att mervärdesskattelättnaden gradvis minskar för småföretagare. Förslaget anses minska momsen för arbeidskraftsintensiva småföretag och därigenom stödja småskaligt företagande. Också höjningen av den nedre gränsen för beskattningen av eget bruk av tjänster som avser fastighetsinnehav och självutförda byggtjänster från 30 500 till 35 000 euro har ansetts vara befogad på grund av de stigande kostnaderna.

De sakkunniga påpekade dessutom att det alltid medför problem att skattelagstiftningen innehåller gränser som förhindrar eller skadar tillväxt inom företagande. Med avseende på ett neutralt skattesystem är det viktigt att momsbefriel-

se bara gäller verksamhet i mycket liten skala, vanligen bisyssla, hobbyverksamhet eller kortvarig aktivitet. Av konkurrensskäl bör gränsen för momsbefriad omsättning följaktligen ligga på så låg nivå som möjligt. Den föreslagna gränsen på 20 000 euro medför enligt vissa bedömningar störningar i konkurrensen mellan företag bara inom ett fåtal områden, t.ex. inom frisörverksamhet. Gränsen har därför allmänt ansetts befogad och förväntas inte medföra några större problem.

Vid utfrågningen av de sakkunniga ansågs det vara en nackdel att skattskyldiga som omfattas av den månatliga redovisningen efter ändringen får återbäring på skattelättnaderna först efter räkenskapsperioden. Förfarandet är tungrott både för den skattskyldige och för skatteförvaltningen. Dessutom kan företagen få likviditetsproblem i onödan. De sakkunniga ansåg inte heller

ett allmänt årligt redovisningsförfarande vara någon bra lösning. I stället bör de nuvarande förfarandena ersättas av en ny mekanism som tar större hänsyn till praktiska behov och sparar arbete.

Utskottet omfattar bedömningarna vad beträffar processens fördelar och eventuella nackdelar. En flexibel nedre gräns för momspliktig verksamhet i stället för en absolut gräns på 8 500 euro avhjälper enligt utskottet en del av de rådande problemen. Enligt utskottet är en gräns på 20 000 euro inte så hög att konkurrensen störs i någon större omfattning, åtminstone inte allmänt taget. Det finns dock all orsak att titta närmare på de frågor som lyfts fram och undersöka möjligheterna att införa fler redovisningsmöjligheter vid sidan av de befintliga. Dessutom måste det följas upp hur propositionen påverkar företagandet och konkurrensneutraliteten.

Utskottet menar att fördelarna med reformen är större än nackdelarna och tillstyrker därför propositionen. Trots detta föreslår utskottet att skogsbruk undantas från den omsättning som skattelättnaden räknas ut på. Vidare föreslår utskottet en del justeringar i reglerna för omvänd skattskyldighet. Närmare förklaringar ingår i detaljmotiveringen.

Utskottet tillstyrker propositionen utan ändringar när det gäller de nedre gränserna för beskattning av eget bruk av tjänster som avser fastighetsinnehav och självutförda byggtjänster.

Detaljmotivering

Utskottet föreslår följande ändringar i propositionen:

Skogsbruk och omsättning

Enligt propositionen ger inte skogsbruk rätt till momslättnad. Men inkomster från skogsbruk räknas in i den omsättning som skattelättnaden bygger på. Lättnaden minskar således på grund av inkomster från skogsbruk, liksom på grund av annan skattepliktig försäljning. Samma princip tillämpas också på inkomster från överlåtelse av rätt att inneha fastighet, som inte omfattas av skattelättnaden.

Regeringen motiverar lösningen med att ett företags storlek mäts i omsättning både när den nedre gränsen för skattskyldighet och när skattelättnader tillämpas. Om bara vissa typer av skattepliktig försäljning räknas in i omsättningen kan i princip också stora företag få rätt till momslättnader. Definitionen på omsättning stämmer överens med EU:s mervärdesskattedirektiv, som säger att all skattepliktig försäljning ingår i omsättningen. Lösningen spelar också en roll för skatteintäkterna.

De sakkunniga kritiserade propositionen. De ansåg det omotiverat att skogsbruk inte omfattas av momslättnaden, men ändå räknas in i omsättningen. Dessutom ansåg de sakkunniga regeringens beräkningar av kostnadseffekterna till följd av momslättnaderna inom primärproduktionen vara överdimensionerade. Enligt uppgifter till utskottet kan skattelättnaden inom primärproduktionen uppgå till mellan 1,5 och 2,2 miljoner euro. I propositionen talas det om 14,1 miljoner euro.

Efter en omprövning av de bakomliggande beräkningarna har utskottet gått in för att inte räkna in skogsbruk i den omsättning som momslättnaden bygger på. Utskottet föreslår att 149 a § får ett nytt 3 mom. som föreskriver att vederlag av skogsbruk inte räknas in i omsättningen. Samma princip ska tillämpas på vederlag av överlåtelse av nyttjanderätt till fastigheter. Bestämmelserna i 1 och 2 mom. anpassas efter det nya 3 mom.

Vissa särskilda situationer

Enligt mervärdesskattelagen är köparen i vissa särskilda situationer skattskyldig i stället för säljaren (omvänd skattskyldighet). Enligt 2 a § gäller detta s.k. trepartshandel vid gemenskapsintern försäljning av varor, enligt 8 a § viss försäljning av guld och enligt 9 § 1 mom. vissa varor och tjänster som säljs av utlänningar. Dessutom föreskriver 2 b § att den som gör ett gemenskapsinternt varuförvärv är skattskyldig.

Den nedre gränsen för skattskyldigheten gäller bara den som säljer en vara eller en tjänst och tillämpas inte på omvänd skattskyldighet. Också skattelättnaden vid den nedre gränsen är tänkt

att bara gälla säljare. Både den nedre gränsen för skattskyldigheten och villkoren för tillämpningen av skattelättnaden räknas ut på grund av säljarens omsättning.

Om köparen vid omvänd skattskyldighet beviljas momslettnad och betalar skatten i stället för säljaren räknas skattelättnaden ut på köparens och inte på säljarens förhållanden. I sådana fall kunde momslettnaden komma att gälla mycket stora upphandlingar. Dessutom kunde momslettnaden också gälla juridiska personer och näringsutövare som inte i övrigt berörs av skatten i sin verksamhet. Utländska upphandlingar skulle i så fall skattemässigt behandlas på ett sätt som diskriminerar inhemska upphandlingar.

Om t.ex. ett privat sjukhus köper en dyr anläggning i Finland för att tillhandahålla skattefria hälso- och sjukvårdstjänster vore det säljaren som ska betala skatt på försäljningen. Sjukhuset har i så fall ingen rätt att göra avdrag för den skatt som ingår i priset för en apparat avsedd för skattefri verksamhet eller att få en skattelättnad. Om sjukhuset upphandlar apparaten i en annan medlemsstat ska det betala skatt för ett gemenskapsinternt varuförvärv. Om sjukhuset emellertid har rätt att få momslettnad kommer ingen skatt alls att betalas på förvärvet. I så fall vore det mer fördelaktigt att upphandla apparaten i ett land utanför Finland. Detsamma gäller andra upphandlingar som omvänd skattskyldighet tillämpas på.

Med hänvisning till det som sägs ovan föreslår utskottet att momslettnad inte ska beviljas vid omvänd skattskyldighet. I 149 a § 4 mom. lägger utskottet till en 4 och en 5 punkt som föreskriver att lättnad inte fås i skatt som köpare ska betala enligt 2 a, 8 a och 9 § eller i skatt som ska betalas för gemenskapsinternt förvärv enligt 2 b §.

Enligt 5 mom. ska de poster som nämns i momentet inte räknas in i den skatt som ska redovisas för räkenskapsperioden när lättnaden räknas ut, om den skattskyldige idkar verksamhet som berättigar till lättnad. Värdet av dessa förvärv räknas inte heller in i den omsättning som lättnaden bygger på. Om ett förvärv berättigar till av-

drag beaktas avdraget i form av skattereduktion när den skatt som redovisas för räkenskapsperioden och som berättigar till lättnad räknas ut.

Lagmotionerna

I lagmotion LM 155/2003 rd föreslås att giltighetstiden för lagen om skattelättnader för gravt handikappade företagare förlängs med ett år. Förslaget motiveras med att regeringen i propositionen inte tar hänsyn till gravt handikappade företagare, utan att alla företagare behandlas på samma sätt. Därmed försämrats villkoren för de gravt handikappade företagare som har bedrivit skattefri verksamhet oavsett hur stor omsättningen har varit. I lagmotionen anses det viktigt att gravt handikappade fortfarande medges någon form av positiv särbehandling.

Också de sakkunniga ansåg det särskilda stödet viktigt och angeläget för fortsatt företagande bland gravt handikappade företagare. Förslaget har även motiverats med direktivet om likabehandling i arbetslivet, där det sägs att medlemsstaterna har rätt att införa särskilda åtgärder som förebygger eller kompenserar skador på grund av bl.a. funktionshinder.

Ända sedan 1995 har utskottet varje år behandlat lagen om skattelättnader för gravt handikappade företagare och konsekvent stött positiv särbehandling av funktionshindrade (FiUB 17/2001 rd — RP 119/2001 rd och FiUB 14/2002 rd — RP 126/2002 rd). Vidare har utskottet påpekat att skattestödet gäller en ganska liten grupp företagare, ungefär 500 gravt handikappade företagare plus blinda företagare. Det årliga skattestödet till dem uppgår till knappt en halv miljon euro.

I vissa hänseenden är det en otillfredsställande lösning att varje år stifta en särlag. Men utskottet är medvetet om de problem som ett permanent skattestöd kan medföra. Ändå bör man enligt utskottet fortfarande försöka finna nya lösningar på situationen, bl.a. av den anledningen att de gällande bestämmelserna inte omfattar gravt handikappade företagare som säljer andra tjänster än tjänster i anknytning till varor som de

tillverkar. I den gruppen ingår t.ex. IT-företagare.

Utskottet föreslår att lagmotionen godkänns och att giltighetstiden för lagen om skattelättnader för gravt handikappade företagare förlängs med ett år för att situationen för gravt handikappade företagare ska kunna utredas t.ex. i samband med en handikappolitisk redogörelse.

I lagmotion LM 12/2003 rd föreslås att skattelättnaden vid den nedre gränsen för skattskyldighet räknas ut på grundval av den skatt som ska redovisas. Lättnaden föreslås bygga på ett grundavdrag omfattande 3 360 euro. Grundavdraget föreslås minska utifrån skillnaden mellan skatten på skattepliktig försäljning och det avdragsgilla beloppet i ett förvärv.

I propositionen kommenterar regeringen den här typen av skattemodell med att lättnaden till fullt belopp också kan täcka in företag med en årlig omsättning på mer än 10 000 euro. I anslut-

ningsfördraget fick Finland rätt att medge skattebefrielse vid obetydlig företagsverksamhet, när den årliga omsättningen är mindre än 10 000 europeiska beräkningsenheter, alltså euro. Med hänvisning till detta anser utskottet att förslaget inte kan godtas och avböjer därför lagmotionen.

Förslag till beslut

På grundval av vad som sägs ovan föreslår finansutskottet

att lagförslaget godkänns enligt propositionen men 149 a § med ändringar (Utskottets ändringsförslag),

att lagförslag 2 godkänns utifrån lagmotion LM 155/2003 rd (Utskottets ändringsförslag) och

att lagmotion LM 12/2003 rd förkastas.

Utskottets ändringsförslag

1.

149 a §

En skattskyldig för vilken räkenskapsperiodens omsättning (i formeln omsättning) (*utesl.*) överstiger 8 500 euro får en lättnad i den skatt som skall redovisas för redovisningsperioden (i formeln skatt) så, att lättnadens storlek bestäms enligt följande

$$\text{skatt} = \frac{(\text{omsättning} - 8\,500) \times \text{skatt}}{11\,500}$$

En skattskyldig för vilken räkenskapsperiodens omsättning (*utesl.*) uppgår till högst 8 500 euro får i lättnad hela den skatt som skall redovisas för räkenskapsperioden.

Räkenskapsperiodens omsättning i 1 och 2 mom. beräknas enligt 3 §. I omsättningen inräk-

nas emellertid inte skattens andel och inte heller vederlag av skogsbruk eller av sådan överlåtelse av nyttjanderätten till en fastighet som avses i 30 §. (Nytt)

(4 mom. som 3 mom. i RP)

Lättnad fås inte

(1 punkten som 4 mom. 1 punkten i RP)

2) i skatt som skall redovisas för överlåtelse av nyttjanderätten till en fastighet enligt 30 § (*utesl.*),

3) i skatt som skall betalas för försäljning av anläggningstillgångar,

4) i skatt som köpare skall betala enligt 2 a, 8 a och 9 §, eller (Ny)

5) i skatt som skall betalas för gemenskapsin-
ternt förvärv enligt 2 b §. (Ny)

Vid beräkning av lättnaden skall de poster
som nämns i 5 mom. inte inräknas i den skatt
som skall redovisas för räkenskapsperioden.

2.

Lag

om ändring av 3 § lagen om skattelättnader för gravt handikappade företagare

I enlighet med riksdagens beslut
ändras i lagen den 8 december 1995 om skattelättnader för gravt handikappade företagare
(1393/1995) 3 § 2 mom., sådant det lyder i lag 933/2002, som följer:

_____ 3 § _____ Denna lag träder i kraft den 200 .

_____ Denna lag tillämpas då en vara har levererats
eller en tjänst utförts eller en vara eller en tjänst
har tagits i eget bruk under 1995—2004.

Helsingfors den 3 december 2003

I den avgörande behandlingen deltog

ordf. Olavi Ala-Nissilä /cent
vordf. Matti Ahde /sd
medl. Eva Biaudet /sv
Jyri Häkämies /saml
Kyösti Karjula /cent
Jari Koskinen /saml
Pekka Kuosmanen /saml
Reijo Laitinen /sd
Maija-Liisa Lindqvist /cent
Pirkko Peltomo /sd
Iivo Polvi /vänst

Virpa Puisto /sd
Markku Rossi /cent
Irja Tulonen /saml
Kari Uotila /vänst
Jukka Vihriälä /cent
ers. Janina Andersson /gröna
Arto Bryggare /sd
Esko Kiviranta /cent
Olli Nepponen /saml
Aulis Ranta-Muotio /cent.

Sekreterare i delegationen var

utskottsråd Maarit Pekkanen.